

جزوه آموزشی

روش تحقیق پیشرفته

(با تأکید بر فناوری اطلاعات)

(Advanced Research Methods)

دکتر روح اله تولایی

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی

نسخه شماره دو، پاییز ۱۳۹۶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

"قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ"

"بگو آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند با هم برابرند؟ تنها خردمندان هستند که متذکر می‌شوند"

سوره مبارکه زمر: آیه شریفه 9

برنامه درسی این ترم:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

1) ارائه و تشریح جزوه توسط استاد (دریافت فایل جزوه از

سایت www.tavallaei.sub.ir)

2) برگزاری آزمون های کلاسی (Quiz) پس از پایان

هر بخش از جزوه (2 نمره اصلی + 1 نمره اضافی)

3) انجام تحقیق کلاسی توسط دانشجویان و ارائه

تحقیقات برتر (6 نمره اصلی + 1 نمره اضافی)

4) برگزاری آزمون پایان ترم (12 نمره اصلی)

منابع اصلی مورد استفاده در جزوه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

- ❑ Lazar, Jonathan, Feng, Jinjuan and Hochheiser, Harry (2010), **Research Methods in Human-Computer Interaction**, John Wiley & Sons Ltd.
- ❑ Cater-Steel, Aileen and Al-Hakim, Latif (2009), **Information Systems Research Methods: Epistemology and Applications**, Information Science Reference.
- ❑ Lancaster, Geoff (2007), **research methods in management**, ELSEVIER.

❑ برخی از مقالات علمی- پژوهشی و ISI مرتبط با موضوع درس

هدف از آموزش روش تحقیق علمی:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

- 1) فراگیری روش رسیدن به حقایق و کشف مجهولات
- 2) فراگیری روش ثبت و انتشار نتایج تحقیقات در قالب مقاله علمی و امتیازنامه (Patent)
- 3) کسب مهارت لازم برای اجرای پروژه های مشاوره ای
- 4) کسب مهارت لازم برای انجام پایان نامه های تحصیلی

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

فصل 1:

کلیات آشنایی با روش تحقیق علمی

تهیه و تنظیم:

دکتر روح اله تولایی

(عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

نسخه شماره دو، پاییز 1394

مفهوم تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

□ برداشت شما از مفهوم تحقیق چیست؟

➤ چگونه به تحقیق نگاه میکنید؟

➤ چه تعریفی از تحقیق در نظر دارید؟

➤ **کار کلاسی:** این جمله را حد اکثر با

بیست کلمه تکمیل کنید.

❖ تحقیق عبارتست از: ...

تعاریف تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

✓ تحقیق، عبارتست از فرایند جستجوی منظم برای
مشخص کردن یک موقعیت نامعین (Dewey, 1938).

✓ تحقیق، فرایندی است برنامه ریزی شده،
هوشیارانه، نظام مند (systematic) و قابل اعتماد
برای یافتن حقایق یا فهم عمیق مسایل.

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی:

□ 8 ویژگی مهم تحقیق علمی عبارتند از:

1. تحقیق فعالیتی است **منظم و برنامه ریزی شده**.

به این معنا که:

- ❖ نیازمند طرح و نقشه قبلی است؛
- ❖ دارای مراحل معینی است؛
- ❖ دارای زمان بندی مشخصی است؛
- ❖ یک فرآیند (پروسه) است؛

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی_ ادامه:

2. تحقیق به **حل یک مساله** معین یا پیدا کردن پاسخ برای یک سوال مشخص معطوف است.

به این معنا که:

- ❖ بدون داشتن مساله و سوال، اساساً انجام تحقیق میسر نیست؛
- ❖ در فرآیند تحقیق، همه فعالیتها متوجه سوال تحقیق است؛
- ❖ در ابتدای تحقیق، در رابطه با پاسخ قطعی، بی اطلاع هستیم؛
- ❖ ممکن است بتوانیم پاسخ سوال را حدس بزنیم (فرضیه سازی) ولی در فرآیند تحقیق باید حدسهایمان را به آزمون بگذاریم.

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

3. تحقیق به دنبال بررسی **مسائل نو** و یافتن پاسخ های

جدید است؛

به این معنا که:

- ❖ گسترش علم، نتیجه همین ویژگی است؛
- ❖ البته بررسی صحت و سقم یافته های قبلی نیز می تواند مساله ای جدید بشمار آید.

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

4. تحقیق نیازمند داشتن **تخصص فراوان** در زمینه مورد

بررسی است؛

به این معنا که:

- ❖ تحقیق، از وظایف مجتهدین و صاحب نظران هر رشته علمی است. یعنی حاصل جهل نیست بلکه برعکس حاصل علم و دانش و تخصص است؛
- ❖ افراد نا آشنا به یک موضوع علمی، نمی توانند وارد حوزه تحقیق در آن رشته شوند؛
- ❖ به دلیل تخصصی شدن مسائل، امروزه بیشتر تحقیق ها، به صورت گروهی انجام می شود.

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

5. اصل تجاهل: تحقیق بی طرف است و حب و بغض در

آن راه ندارد؛

به این معنا که:

- ❖ تعصب و جانبداری، به طور کلی، در تحقیق جایز نیست،
- ❖ زیرا در این صورت، نتیجه تحقیق طبق خواسته محقق تنظیم می شود نه حقیقت؛
- ❖ ذهنیات محقق، همواره فرآیند تحقیق را هدایت می کند؛
- ❖ در رشته های مختلف علوم انسانی، بی طرف بودن، بسیار دشوار است؛

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

6. تحقیق مستلزم جمع آوری اطلاعات فراوان است؛

به این معنا که:

- ❖ تحقیق، کاملاً مستند است و حاصل تخیل نیست؛
- ❖ البته، نیروی تخیل، در ساخت فرضیه ها و حدس های مربوط به تحقیق بسیار موثر است ولی در اصل، این اطلاعات است که حدسیات را بررسی می کند؛
- ❖ هرچه ادعای مطرح شده بزرگتر باشد نیاز به شواهد بیشتر است؛
- ❖ بنابراین روشها و ابزارهای شناسایی و کسب اطلاعات در فرآیند تحقیق از اهمیت زیادی برخوردارند.

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

7. نتایج تحقیق **مکمل** یافته های تحقیقات و علوم قبلی

است؛

به این معنا که:

- ❖ باید بین یافته های جدید و قدیم ارتباط وجود داشته باشد؛ زیرا علم، حاصل انباشته شدن یافته های بشر است؛
- ❖ یافته های جدید ممکن است از طریق اصلاح و تجدید نظر در یافته های قبلی پدید آید.

مهمترین ویژگی های تحقیق علمی_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

8. تحقیق از قابلیت **تعمیم و پیش بینی** برخوردار است؛

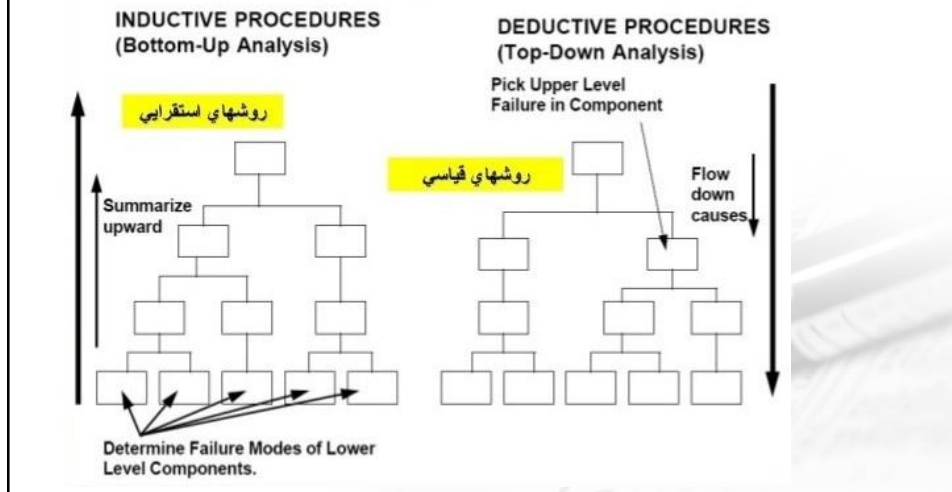
به این معنا که:

- ❖ یافته های تحقیقی را می توان به موارد دیگر تعمیم داد و از این طریق به قدرت پیش بینی دست یافت؛
- ❖ اساساً یکی از هدفهای تحقیق، تعمیم یافته هاست؛
- ❖ نتیجه پژوهش در بیشتر موارد پیش بینی رفتارهاست؛
- ❖ در پایان هر تحقیق، باید راهکار و پیشنهاد ارائه شود.

منطق انواع تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

➤ استدلال قیاسی و استدلال استقرائی

منطق انواع تحقیق_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

➤ الف) استدلال قیاسی (کل به جزء)

- منطق قیاسی (Inductive) یعنی منطق گزاره ها و منطق محمولات کلاسیک که دارای ساختار درختی هستند و در ریشه های آن حدود و اصول موضوعه و متعارفه وجود دارد. تنه این درخت قواعد استنتاج و میوه های آن فرضیه ها و تئوری ها است.
- مانند علوم صوری (ریاضی و آمار و...) و علوم نظری (فیزیک، فلسفه و...)
- مثلاً هندسه اقلیدسی در علم ریاضیات که 465 قضیه از 5 اصل با استفاده از قواعد استنتاج منطقی استخراج شده است.
- مثلاً مطالعه سازمان از چارت کلان به سمت پایین

منطق انواع تحقیق_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

➤ (ب) استدلال استقرائی (جزء به کل)

➤ منطق استقرایی (Deductive) دارای ساختاری هرمی است که به

چهار سطح یا تراز قابل تقسیم است:

➤ داده ها و اطلاعات آزمایشی - Observational Level

➤ مقادیر مفهوم ها - Conceptual Level

➤ قوانین - Nomological level

➤ نظریه ها - Theoretical Level

➤ مثلاً مطالعه سازمان از افراد و واحدهای کوچک به بالا

تقسیم بندی انواع تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

➤ با در نظر گرفتن الف) ماهیت داده‌ها، ب) هدف، و

ج) روش گردآوری داده ها و اطلاعات، می توان

انواع تحقیق را دسته بندی نمود.

➤ محقق بایستی متناسب با مسئله مورد نظر، نوع مناسب

تحقیق را انتخاب و اجرا نماید.

الف) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب ماهیت داده:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

➤ تحقیقات بر اساس **ماهیت داده‌ها** به سه دسته زیر دسته‌بندی می‌شوند که هر یک به تناسب موضوع تحقیق کاربرد ویژه‌ای دارند:

1- تحقیق های کمی (Quantitative Research)

2- تحقیق های کیفی (Qualitative Research)

3- تحقیق های آمیخته (Mixed Research)

الف) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب ماهیت داده_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

1- تحقیق های کمی

- داده‌های مورد استفاده در این تحقیقات، کمی بوده و **مقیاس اندازه‌گیری رایج** برای آن‌ها وجود دارد (مثل اندازه‌گیری طول با متر).
- رواج تحقیقات کمی در علوم اجتماعی ریشه در **مکتب اثبات‌گرایی** (پوزیتیویسم) دارد. صاحب‌نظران این روش علاقمند به تبدیل اطلاعات تحقیق به صورت نمادهای ریاضی برای استفاده از قابلیت آمار و ریاضی برای توصیف و تحلیل پدیده‌های اجتماعی می‌باشند.
- داده‌های کمی همواره داده‌های کیفی‌ای هستند که **متناسب با موضوع به صورت کمی و عددی** تبدیل می‌شوند. داده‌های کمی معمولاً از طریق **پرسشنامه** گردآوری می‌شوند.

الف) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب ماهیت داده_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

2- تحقیق های کیفی

- تحقیق کیفی عمدتاً به صورت توصیفی می باشد که در آن محقق به **فرآیند معنی و درک** حاصل از واژگان و تصاویر تمایل دارد. در واقع تحقیق کیفی یک تحقیق تفسیری و مبتنی بر روش شناسی تفسیری می باشد.
- علت اصلی بوجود آمدن این تحقیق، اعتقاد طرفداران تحقیق کیفی به **ضعف روش های اثباتی** (بوزیتیویستی) در بررسی پدیده های اجتماعی می باشد. در این روش عمدتاً از تکنیک های مشاهده در مقام ناظر و مشاهده مشارکتی، مصاحبه ها و بررسی اسناد و مدارک و همین طور تحلیل محتوا، تحلیل گفتمان و فرا تحلیل استفاده می شود.
- در روش کیفی، داده ها نه به صورت اعداد بلکه به شکل **جملات، نشانه ها و علائم، رنگ ها، حرکات چهره و رفتار افراد** گردآوری می شوند. این داده ها قابلیت کمتری برای تبدیل شدن به اعداد دارند، به همین علت به همان شکل که گردآوری شده اند مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند.

الف) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب ماهیت داده_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

3- تحقیق های آمیخته

- ترکیبی از روش های کمی و کیفی تحقیق است زیرا این دو روش میتوانند **تکمیل کننده** هم باشند. **روش کیفی** برای تحقیقات اکتشافی و تدوین تئوری مناسب است، در حالیکه **روش کمی** بیشتر در تحقیقات آزمایش و ارزیابی تئوری کاربرد دارد.
- از سوی دیگر، **روش های کمی عمدتاً** درگیر مسئله روایی هستند، در حالیکه **روش های کیفی** بیشتر با پایایی سر و کار دارند. از آنجایی که همه تحقیقات، هر دو هدف پایایی و روایی را دنبال می کنند، ترکیب این دو روش منطقی به نظر می رسد.

الف) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب ماهیت داده_ ادامه:

3- تحقیق های آمیخته_ ادامه

- **مثال:** عنوان تحقیق: ارائه چارچوبی به منظور تبیین چالش های استقرار مدیریت دانش مشتری در بانک های تجاری خصوصی ایران.
- **منبع:** فصلنامه علمی- پژوهشی مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، دوره 6، شماره 1، بهار 1393، صفحه 41-66
- این تحقیق با به کارگیری روش تحقیق آمیخته، در مرحله کیفی به تدوین چارچوبی به منظور تبیین چالش های استقرار مدیریت دانش مشتری پرداخته و در مرحله دوم، مرحله کمی، اعتبار هر یک از چالش های شناسایی شده در مرحله اول را مورد بررسی قرار داده است.

ب) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب هدف:

هر تحقیق را بر اساس **هدف یا قصدی** که دنبال می کند می توان به سه دسته زیر تقسیم نمود:

1- تحقیق های بنیادی (Basic or Fundamental Research)

2- تحقیق های توسعه ای (Developmental Research)

3- تحقیق های کاربردی (Applied Research)

ب) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب هدف_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

1- تحقیق های بنیادی:

- پژوهشی محض می باشد که عمدتاً فاقد نتیجه عملی فوری است. تحقیقات بنیادی در جهت **گسترش مرزهای دانش** بوده و بدون در نظر گرفتن استفاده عملی خاص انجام می پذیرند.
- هدف تحقیقهای بنیادی، تولید دانش جدید و بررسی نظریه تحول تاریخ علم، ارائه و آزمون فرضیه ها، تبیین روابط و پدیده ها و بالاخره **نظریه پردازی** است.
- مثال: طراحی تئوری مدیریت دانش / ویا اکثر مسائل مطرح شده در حوزه فلسفه و ریاضیات

ب) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب هدف_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

2- تحقیق های توسعه ای:

- در موقعیتی ویژه و بدون قصد کاربرد کلی یافته ها، **فرا تر از موقعیت مورد مطالعه انجام** می شوند. بکارگیری روش علمی برای حل مسائل در یک موقعیت مکانی و زمانی خاص است. راه حل های ارائه شده در این پژوهش صرفاً کاربرد محلی و برای مورد خاص پژوهش دارد.
- هدف تحقیقهای توسعه ای تشخیص **مناسب بودن** یک دانش، روش، ارزش و... برای هدفی خاص و یا تهیه و تدوین برنامه ها، طرح ها و پروژه های توسعه دانش است.
- مثال: توسعه کاربردهای سیستم مدیریت دانش برای سازمان

ب) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب هدف_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

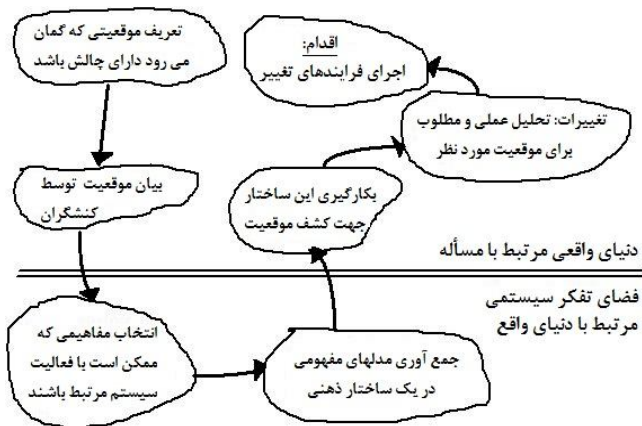
3- تحقیق های کاربردی:

- تحقیقی است که به منظور **حل** مشکل یا مسئله خاص علمی یا اجتماعی انجام می گیرد. تحقیق کاربردی باید به **صورت روشن و مشخص** در کارگاه یا کارخانه یا جامعه مورد استفاده قرار گیرد.
- هدف تحقیقها، **کاربرد عملی دانش** در زندگی فردی و اجتماعی و یا در یک سازمان خاص است.
- مثال: پیاده سازی سیستم مدیریت دانش در یک سازمان/ ویا بیشتر تحقیق های روانشناسی و تعلیم و تربیت از این نوع هستند

ب) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب هدف_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

مثال: متدولوژی سیستم های نرم (SSM)

(Checkland, 1999)

ج) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب روش گردآوری داده:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

➤ تحقیق ها را بر حسب روش و نحوه گردآوری داده ها یا طرح کلی تحقیق به دسته های مختلفی تقسیم بندی می کنند که مهمترین آنها عبارتند از:

ج) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب روش گردآوری داده:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

1- تحقیق توصیفی (Descriptive Research):

- شامل مجموعه روش هایی است که هدف آن ها توصیف کردن شرایط یا پدیده های مورد بررسی است. اجرای تحقیق توصیفی می تواند صرفاً برای شناخت شرایط موجود یا یاری دادن به فرایند تصمیم گیری باشد.
- همچنین مطالعه توصیفی برای تعیین ویژگی های متغیرهای یک موقعیت صورت می گیرد. به طور مثال، توصیف یک کلاس درس بر حسب پایه های تحصیلی، جنسیت، گروه سنی و...

ج) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب روش گردآوری داده:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

1- تحقیق توصیفی_ ادامه:

- در سازمانها در موارد بسیاری مطالعات توصیفی برای کسب آگاهی درباره ویژگی های گروهی از کارکنان مثلاً در زمینه سن، سطح تحصیلات، درجات شغلی و طول خدمت آنان به طور مکرر صورت می گیرد .
- مطالعات توصیفی همچنین برای مطالعات ویژگی های سازمانهایی که رویه های مشابهی دارند به کار می رود .
- مثال: ممکن است پژوهشگری بخواهد ویژگی های سازمان هایی را که نظامهای قابل انعطاف در تولید را به کار می گیرند یا شیوه های مالی خاصی دارند توصیف کند.

ج) تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب روش گردآوری داده:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

2- تحقیق پس رویدادی (Ex-Post Facto):

- به این تحقیق، علی-مقایسه ای نیز میگویند.
- تحقیق پس رویدادی به تحقیقی گفته می شود که پژوهشگر علت احتمالی متغیر وابسته را مورد بررسی قرار می دهد. چون متغیر مستقل و وابسته در گذشته رخ داده اند، لذا این نوع تحقیق غیر آزمایشی را تحقیق پس رویدادی می گویند.
- هدف آن بررسی و شناسایی معلول به منظور کشف علل احتمالی آن است (مطالعه متغیر وابسته به منظور یافتن متغیر مستقل).

3- تحقیق همبستگی (Correlational Research):

- در این نوع تحقیقات رابطه میان متغیرها بر اساس هدف پژوهش تحلیل می گردد.
- در تحقیقات همبستگی اگر هدف پیش بینی متغیرهای وابسته بر اساس متغیرهای مستقل باشد به متغیر وابسته متغیر ملاک و به متغیر مستقل متغیر پیش بین گویند.
- وجه تمایز تحقیق همبستگی با تحقیق آزمایشی در این است که در اینجا متغیرهای مستقل دستکاری نمی شوند.

3- تحقیق همبستگی_ ادامه:

تحقیق همبستگی خود به سه دسته تقسیم می شود:

الف) همبستگی دو متغیری:

- هدف بررسی رابطه همزمانی متغیرها است، به عبارت دیگر میزان هماهنگی تغییرات دو متغیر است. در بیشتر تحقیقات همبستگی دو متغیری از مقیاس فاصله ای با پیش فرض توزیع نرمال و محاسبه ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود.

3- تحقیق همبستگی_ ادامه:

ب) تحلیل رگرسیون:

- در تحلیل رگرسیون هدف پیش بینی یک یا چند متغیر ملاک براساس یک یا چند متغیر پیش بین است.
- اگر هدف بررسی یک متغیر ملاک از یک متغیر پیش بین باشد از رگرسیون ساده استفاده می شود. اگر بررسی یک متغیر ملاک براساس چند متغیر پیش بین باشد از رگرسیون چندگانه (Multiple) استفاده می شود. اگر همزمان چند متغیر ملاک براساس چند متغیر پیش بین بررسی شود از رگرسیون چند متغیری (Multivariate) استفاده می شود.

3- تحقیق همبستگی_ ادامه:

ج) تحلیل کوواریانس:

- در برخی بررسی ها، هدف بررسی مجموعه ای از همبستگی های دو متغیر در جدولی به نام ماتریس همبستگی یا کوواریانس است که با پیشرفت در زمینه نرم افزارهای آماری میسر شده است. تحلیل عاملی و حل معادلات ساختاری از این دسته هستند.

4- تحقیق آزمایشی (تجربی) (Experimental Research):

- **ترکیبی پیوسته** از تحقیقات قبلی است که کاربرد زیادی در پژوهشهای رشته مدیریت فناوری اطلاعات دارد.
- این روش شامل ایجاد **وضعیتی کنترل شده** است که در آن افراد مورد بررسی تحت عنوان **گروه آزمایش**، در معرض محرک آزمایش قرار میگیرند. واکنش این افراد با دسته ای از افراد دیگر که **گروه کنترل** خوانده می شوند، مقایسه می شود. در این آزمایش ها با انتصاب تصادفی افراد گروه آزمایش و گروه کنترل، تاثیر احتمالی تفاوت افراد بین دو گروه خنثی می شود.

4- تحقیق آزمایشی_ ادامه:

- در چنین مطالعاتی محقق با ایجاد **وضعیت «محرک»** کاملاً سنجیده ای که باعث واکنش می گردد، در پی شناخت بخش کوچکی از رفتار و واکنش بر می آید. همان قضیه «اگر الف آنگاه ب» که نشان می دهد چگونه محرکی باعث واکنشی می شود.
- به عبارت دیگر محور آزمایش محدود بودن آن به **آزمون فرضیاتی خاص** است. در اینجا محقق در مقام آزمایشگر، مسئولیت مهمی بر دوش دارد؛ وی آزمایش به راه می اندازد و می کوشد آن را تحت کنترل نگه دارد تا آنچه مورد آزمون است واقعا همان موضوع مورد تحقیق باشد.

4- تحقیق آزمایشی_ ادامه:

- این تحقیق با استفاده از شیوه های زیر انجام می شود:
- ✓ **انتصاب تصادفی:** اختصاص هر آزمودنی با شانس مساوی به گروه آزمایشی یا گواه
- ✓ **همتا کردن تصادفی:** همانندی آزمودنی های انتخاب شده از نظر متغیر ناخواسته
- ✓ **انتخاب همگن:** یکسان کردن میانگین متغیری که باید کنترل شود در گروه های مورد نظر

5- تحقیق در عمل یا اقدام پژوهی (Action Research):

- در این روش، هدف اصلی تحقیق تنها درک و تفسیر رویدادها نیست، بلکه **تغییر** آنها نیز هست. تحقیق عمل نگر ابزار نیرومندی برای تغییر و بهبود رویدادها در سطح محلی است.
- این نوع تحقیق، به منظور مشخص کردن موقعیت معین و **رفع چالش و مسئله**، یا آشنائی با روش های جدید تغییر و اشاعه نوآوری انجام می شود.

6- مطالعه موردی (Case Study):

- انتخاب و مطالعه یک مورد یا نظام (سازمان یا سیستم) با حد و مرز مشخص به صورت کل گرایانه (holistic)

7- تحقیق تاریخی:

- در موضوعی معین که در گذشته و در یک مقطع زمانی مشخص اتفاق افتاده، صورت می گیرد.

8- تحقیق قوم نگاری:

- برای تحقیقات **مردم شناسی** از طریق ثبت وقایع و پدیده ها که در شرایط طبیعی وقوع، صورت میپذیرد.

9- تحقیق پیمایشی (Survey Research):

- در این نوع تحقیق هدف، **بررسی توزیع ویژگیهای یک جامعه** است و بیشتر تحقیق های مدیریت از این نوع می باشد.
- در پژوهش پیمایشی **پارامترهای جامعه** بررسی می شوند. در اینجا پژوهشگر با انتخاب نمونه ای که معرف جامعه است به بررسی متغیرهای پژوهش می پردازد.

9- تحقیق پیمایشی_ ادامه:

تحقیق پیمایشی به سه دسته تقسیم می شود:

الف) روش مقطعی (Cross Sectional):

- گرد آوری داده ها درباره یک یا چند صفت در یک مقطع زمانی خاص.
- برای مثال بررسی میزان علاقه دانشجویان سال اول دانشگاه به ادامه تحصیل در یک رشته خاص

9- تحقیق پیمایشی_ ادامه:

ب) روش طولی (Longitudinal):

- در بررسی پیمایش طولی، داده ها در طول زمان گردآوری شده تا رابطه بین متغیرها در طول زمان سنجیده شود. تحقیقات تحولی که به بررسی روندها و تحول پدیده ها در طول زمان می پردازند از این دسته هستند.
- برای مثال «سیر تحول ثبت نام دانشجویان دختر در دوره های تحصیلات تکمیلی» یا «بررسی تحول مهارت های زبان انگلیسی دانشجویان لیسانس تا فوق لیسانس».

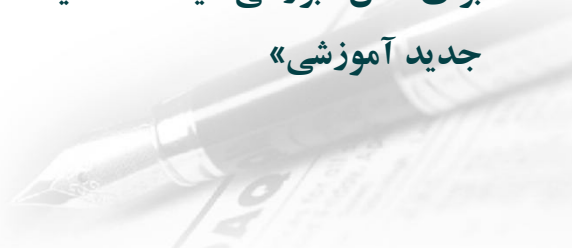
تقسیم بندی انواع تحقیق بر حسب نحوه گردآوری داده_ ادامه:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

9- تحقیق پیمایشی_ ادامه:

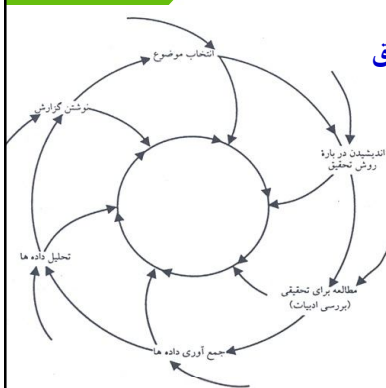
ج) روش دلفی (Delphi Technique):

- جهت بررسی دیدگاه های یک جمع صاحب نظر در مورد یک موضوع ویژه می توان از این تکنیک استفاده کرد.
- برای مثال «بررسی دیدگاه اساتید دانشگاه در باره یک طرح جدید آموزشی»

فرایند چرخه ای انجام تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

1) انتخاب موضوع = شناخت مسأله و تدوین عنوان تحقیق

2) انتخاب روش تحقیق = شناسایی منابع و تدوین طرح تحقیق

3) بررسی ادبیات و پیشینه تحقیق = بیان نوآوری و تدوین مدل مفهومی

4) جمع آوری داده = سنجش روایی و پایایی ابزار گردآوری و ورود اطلاعات به رایانه

5) تحلیل داده ها = دسته بندی، تحلیل و پردازش اطلاعات

6) تدوین گزارش تحقیق = جمع بندی و نتیجه گیری و تدوین گزارش به صورت مقاله علمی یا گزارش پژوهشی

ویژگی های فرایند چرخه ای انجام تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق در مدیریت

مهمترین ویژگی های فرایند چرخه ای انجام تحقیق عبارتند از:

- ✓ به صورت دوری یا چرخه ای (cyclical) تکرار می شود؛
- ✓ پایان ناپذیر (never-ending) است؛
- ✓ قابل بررسی مجدد است؛
- ✓ بازگشت پذیر به نقطه آغازهای متفاوت می باشد؛
- ✓ قابلیت ورود به چرخه از هر نقطه ای که بخواهید را دارد.

عوامل مهم در تدوین طرح تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

برای تدوین طرح تحقیق ابتدا باید «4ر» را مشخص نمود:

کمی	راهبرد تحقیق
کیفی	
آمیخته	راهکار تحقیق
میدانی	
کتابخانه ای	رویکرد تحقیق
پیمایشی	
مطالعه موردی	
تحقیق در عمل	
تحقیق آزمایشی	روش گردآوری داده
پرسشنامه	
مصاحبه	
بررسی اسناد و مدارک سازمانی و قانونی	
مشاهده	

کاربرد رایانه در فرایند تحقیق:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

رایانه در مراحل زیر از فرایند تحقیق کاربرد زیادی دارد:

(1) جستجوی سوابق و ادبیات موضوع تحقیق در منابع حجیم

(2) طبقه‌بندی داده‌ها

(3) تجزیه و تحلیل داده‌ها

(4) تنظیم و نگارش گزارش تحقیق

نقش رایانه در تحقیقات علمی:

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

➤ اختراع رایانه در ابتدا به منظور ذخیره، بازیابی و پردازش اطلاعات انجام شد؛ ولی پس از ایجاد ارتباط بین رایانه‌ها و امکان انتقال اطلاعات ذخیره شده بین آنها، تحولی بزرگ در عرصه تحقیق و پژوهش به وقوع پیوست. امروزه میراث دانش بشری در فضای مجازی اینترنت (شبکه اطلاعاتی گسترده جهانی) قرار داده شده است و امکان بهره برداری و استفاده از آنها برای همه محققان فراهم گردیده و بخش اعظم مشکل منابع اطلاعاتی تا حدود بسیار زیادی مرتفع گشته است؛ فرایندی که روز به روز در حال گسترش بوده و بر قابلیت‌ها و توانایی‌های خود می‌افزاید.

➤ در سایه این تحول، رشد و پیشرفت علمی سرعت بیشتری یافته است. همچنین برخی از کشورهای کمتر توسعه یافته این امکان را یافته‌اند تا از این فرصت طلایی برای جبران عقب ماندگی‌های علمی خود استفاده نمایند. شاید یکی از عوامل مهمی که در پیشرفت شگفت‌انگیز دانشمندان ایرانی در سالهای اخیر نقشی اساسی ایفا کرده است همین مساله باشد.

آزمون کلاسی (Quiz):

جزوه آموزشی
روش تحقیق پیشرفته

